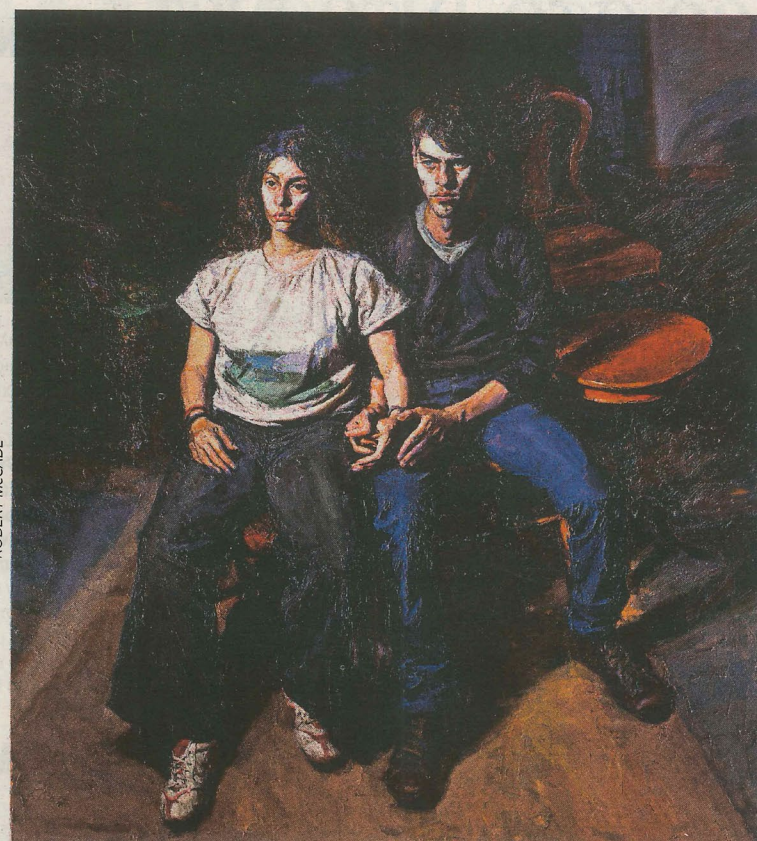

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

ROBERT McCABE

«Δύο φιγούρες», 2011

«Ορθια φιγούρα», 2011

«Είναι άνθρωποι, όχι μοντέλα»

Tns Παρίσι Σίνιου

Στον Άγιο Παντελεήμονα, μια γειτονιά που πολλοί καλλιτέχνες προτιμούν λόγω των χαμηλών ενοικίων και της πολυπολιτισμικής της ιδιαιτερότητας, ένα υπέροχο αρτεκικό σπίτι έχει γίνει εδώ και μερικά χρόνια το εργαστήριο του Στέφανου Δασκαλάκη. Τα ξύλινα πατώματα είναι γεμάτα μπογιές, στους τοίχους ακουμπούν μεγάλα τελάρα, ενώ φωτογραφίες από αριστουργήματα περασμένων αιώνων δημιουργούν το προσωπικό του μουσείο. Φαίνεται πως του ταιριάζει ιδιαίτερα ο Ζερικό. Μου δείχνει μια κάρτα με το γνωστό πορτρέτο της

«Τρελής γυναίκας». «Παρότι ο Ζερικό το έκανε τον 19ο αιώνα, δεν είναι ένα πορτρέτο που μνημονεύει τον άνθρωπο, που χρειάζεται μοντέλα. Δεν του αρέσει όμως αυτή η λέξη. «Είναι άνθρωποι», λέει. «Είναι αποστείλη πηγή έμπνευσης για τα δικά του πορτρέτα. Αυτά που θα δείξει, 31 συνολικά, από τη Δευτέρα στο κεντρικό κτήριο του Μουσείου Μπενάκη στην έκθεση με τίτλο «Άνθρωποι».

Ολόσωμες μορφές σε φυσικό μέγεθος, καθιστές, ξαπλωμένες, ντυμένες ή γυμνές κυριαρχούν σ' αυτή τη δουλειά των τελευταίων 10 χρόνων, συνέχεια μιας ζωγραφικής πορείας η οποία ξεκίνησε από τα εσωτερικά δωματίων της δεκαετίας του '80 και τις μεγάλες νεκρές φύσεις του '90. Είναι κυρίως γυναίκες διαφόρων ηλικιών. Νεαρά κορίτσια με βλέμμα προσιμότητας και ανησυχίας και μεσήλικες, που ποζάρουν με αίσθηση εγκατάλειψης ή μελαγχολίας. Πηχτές στρώσεις χρωμάτων, η επιμονή στη λεπτομέρεια εντείνουν μια πραγματικότητα εξίσου απτή και εσωτερική.

Ο Στέφανος Δασκαλάκης

λέει πως έχει ανάγκη να ζωγραφίζει καθημερινά, δεν περνάει την έμπνευση, γι' αυτό χρειάζεται μοντέλα. Δεν του αρέσει όμως αυτή η λέξη. «Είναι άνθρωποι», λέει. «Είναι γνωστοί, φίλοι, αλλά και άγνωστοι. Συχνά βλέπω ανθρώπους στον δρόμο που θα ήθελα να τους προσεγγίσω και να τους κάνω να με εμπιστευτούν; Κάθε συνάντηση είναι μοιραία, αποκαλυπτική και παραγωγική. Όταν κάτσει απέναντί στον άλλον, ακόμα και χωρίς να του μιλήσει, θα ανακαλύψει κάτι ενδιαφέρον».

• **Η εξωτερική ομορφιά παίζει ρόλο;**

«Όχι η φυσική ομορφιά, αλλά η ουσιαστική, αυτή που κρύβει ο καθένας. Βλέπεις ας πούμε το μάθημα ανατομίας του Ρέμπραντ και λες, τι ωραίο έργο. Πόσο ωραίο μπορεί να είναι ένα τεμαχισμένο σώμα; Κι όμως είναι ωραίο, γιατί είναι σημαντικό, βαθύ».

• **Ποια σχέση αναπτύσσετε με τα μοντέλα σας;**

«Όταν βάλεις έναν άνθρωπο μπροστά σου και τον ζωγραφίζεις, βλέπεις ότι η εικόνα που είχες γι' αυτόν δεν ισχύει πια. Ξεκινάς από μια επιθυμία, αλλά στη συνέχεια όλα αναθεωρούνται. Η προσωπικότητα που αναδύεται διαρκώς μεταβάλλεται. Όπως αλλάζει το μοντέλο, αλλάζει και ο ζωγράφος. Τελικά το έργο είναι η συμπύκνωση όλων αυτών των στιγμών, η επιφάνειά του διατηρεί τη μνήμη της αγωνίας, των αμφιβολιών, των διαγραφών».

• **Τι σας προσφέρει η ζωγραφική;**
«Είναι μια πορεία αυτογνωσίας. Τελειώνοντας το έργο ξέρω πράγματα που δεν ήξερα και για μένα και για τον άλλον. Επομένως είναι ένας διάλογος με τον εαυτό μου, με το μοντέλο και με τη ζωγραφική. Το έργο σου μαθαίνει ποιος πραγματικά είσαι».

• **Βλέπουμε τελικά το πορτρέτο του καλλιτέχνη;**

«Είναι και των δύο. Οι άνθρωποι που ζωγράφισα με καθοδήγησαν, βγαίνει το αίτημα μιας ζωής, ο κόσμος που

διέκρινα σ' αυτούς. Όμως όσο διαφορετικά κι αν φαίνονται τα έργα, υπάρχει πάντα η γραφή, το σπλ του δημιουργού».

• **Βάζετε τον εαυτό σας και σε ρόλο ψυχαναλύτη;**

«Είμαι ζωγράφος κι ό,τι κάνω το κάνω με τον τρόπο της ζωγραφικής. Γιατί τώρα θέλουμε να είμαστε ζωγράφοι με τον τρόπο των διανοούμενων, δεν το καταλαβαίνω...».

• **Είναι πιο δύσκολο να αποδώσετε το έμψυχο από το άψυχο;**

«Όταν αρχίζεις να ζωγραφίζεις έναν άνθρωπο, κάνεις το μάτι κι αμέσως έχεις κάνει τον πίνακα. Έχει κατοικηθεί ο χώρος. Αν κάνεις ένα εσωτερικό σπιτιού, πολύ πιο δύσκολα θα φτάσεις να σηματοδοτήσεις τον χώρο. Συγχρόνως, μια γραμμούλα φτάνει για να γίνει μια έκφραση γκριμάτσα. Ο άνθρωπος σαν βλέμμα, σαν συγκίνηση είναι κάτι πολύ δυνατό και ευάλωτο, άρα και πιο δύσκολο. Όλη η ζωγραφική είναι δύσκολη, αλλά αξίζει τον κόπο. Όσο πιο δύσκολη είναι, τόσο δυναμώνει η ένταση».

• **Συνομιλείτε με την παράδοση της ζωγραφικής;**

«Ασφαλώς. Η παράδοση είναι το υπόβαθρο για να δημιουργήσεις κάτι καινούργιο. Η πρωτοτυπία δεν είναι ανακάλυψη του 20ού και 21ου αιώνα, υπήρχε από τότε που γεννήθηκε η ζωγραφική. Νομίζω ο Τισιανός, ο Ρέμπραντ, ο Ρενουάρ είχαν έντονη προσωπικότητα, δεν τους έλειπε η πρωτοτυπία».

• **Τα τελευταία χρόνια διαβάζουμε κάθε τόσο για το τέλος της ζωγραφικής.**

«Ζούμε το τρίτο τέλος της ζωγραφικής, ελπίζω εξίσου ανεπιτυχές. Οι δυο πρώτοι "θάνατοι" συνδέονται με την εικονομαχία και τους Προτεστάντες. Μία συγκεκριμένη ιδεολογία, η θρησκεία, απορροφούσε το σύνολο της πνευματικής δραστηριότητας. Ο,τι εμφανιζόταν τότε ως θρησκευτική τάση, εμφανίζεται τώρα ως τάση καλλιτεχνική. Αυτό που ζούμε στις μέρες μας θυμίζει εκείνες τις εποχές».

• **Η ζωγραφική απειλείται από την τεχνολογία, τα "νέα μέσα";**

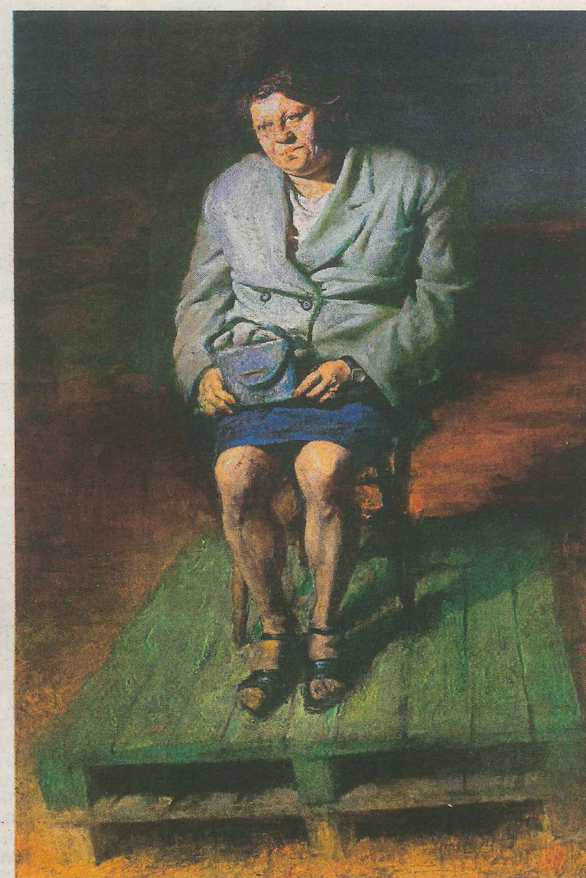
«Αντιλαμβάνομαι τον θάνατο της ζωγραφικής σαν υποχώρηση της αισθαντικότητας εν ονόματι μιας πιο λογοκρατούμενης προσέγγισης της ζωής. Δεν έχει σχέση με τα μέσα που χρησιμοποιεί κάποιος. Μπορείς να δεις έναν πίνακα που να είναι λογοκρατούμενος, ας πούμε του Μοντριάν, κι ένα βίντεο αισθαντικό».

• **Κατά πόσο η δουλειά σας εκφράζει την εποχή μας;**

«Δεν θέλω να μιλήσω για την κρίση, είναι μια ευκολία. Έχω μόνο να πω ότι αυτό που κάνω έχει σχέση με αυτό που βλέπω απέναντί μου. Αν είχα άλλα μοντέλα, αν ζωγράφιζα σε άλλο χώρο, σε μια άλλη χώρα, θα έκανα άλλη ζωγραφική. Μερικές φορές κοιτώ τα έργα μου και αναγνωρίζω σ' αυτά πρόσωπα από τα παιδικά μου χρόνια. Γι' αυτό νομίζω ότι η δουλειά μου αντικατοπτρίζει την ελληνική κοινωνία διαχρονικά».

• **Είναι φανερό στις εποχές κάποιου ζωγράφου να αναμειωνίζονται σαν σαρ;**

«Έχει σχέση με τα χαρακτη-

«Η Ιωάννα κρατώντας τσάντα», 2004

ριστικά της κοινωνίας, τη δομή, τις αξίες της, τη λειτουργία της. Έχει σημασία τι ρόλο παίζει το χρήμα, που καθορίζει και το εμπόριο της τέχνης. Άλλο είναι να σου παραγγέλνει ένα τεράστιο έργο ένας πρίγκιπας για το παλάτι του και άλλο να πρέπει να κάνεις απελάλληλες εκθέσεις σε γκαλερί και φουάρ. Όλα αυτά διαμορφώνουν τον καλλιτέχνη ασυνείδητα».

• **Ποιοι καλλιτέχνες σας επηρέασαν περισσότερο;**

«Από μικρός, από το Δημοτικό, είχα αποφασίσει να ασχοληθώ με τη ζωγραφική και το είχα δηλώσει στο οικογενειακό μου περιβάλλον. Δεν με εμπόδισαν, αλλά αγωνιούσαν για το μέλλον. Η πρώτη μεγάλη μου αγάπη ήταν και παραμένει ο Τσαρούχης. Είχα την τύχη να βρεθώ στο εργαστήριό του, να τον βλέπω να ζωγραφίζει και να κλέβω ό,τι μπορώ. Μετά πήγα στην Καλών Τεχνών με δάσκαλο τον Μαυροΐδη. Στα μαθήματα που πήρα από αυτόν γυρίζω διαρκώς, μέσα από τις εμπειρίες του ταξιδιού της ζωγραφικής, και τα ξαναδιαβάζω με χαρά με καινούργιο

τρόπο. Πήρα αρκετά μαθήματα και από τον Κρεμονίνο στη Γαλλία, χωρίς να ανήκο στους μαθητές του. Στα τελευταία μου έργα σκέφτομαι πολύ και τα έργα του Τέτση με τις "πάστες", τις χειρονομίες».

• **Και το επόμενο βήμα σας;**

«Δεν ξέρω στο μέλλον τι θα κάνω. Έχω πολλές επιθυμίες, για παράδειγμα μου αρέσουν τα σχέδια του Πικάσο, ο Σαγκάλ, τα φρέσκο, η βυζαντινή ζωγραφική. Μερικές φορές ζηλεύω. Δεν μπορείς να αγαπάς μόνο ένα ζωγράφο. Ελπίζω όλες αυτές οι επιρροές, οι συγκινήσεις που παίρνω από τη ζωγραφική στα μουσεία και από τους φίλους μου να βγαίνουν στο τελάρο. Κρύβω πολλούς εαυτούς. Βέβαια, δεν μπορείς να τα κάνεις όλα στη ζωγραφική, κάνεις τις επιλογές σου».

• **Κάποιοι σας χαρακτηρίζουν ρεαλιστή, άλλοι εξπρεσιονιστή.**

«Φαίνεται ότι ανακαλύπτουν αυτούς τους διαφορετικούς εαυτούς μου. Δεν με ενδιαφέρει η ζωγραφική να είναι μανιφέστο, θέλω να είναι συγκίνηση». p.spinou@efsyn.gr

* **INFO:** «Στέφανος Δασκαλάκης: Άνθρωποι», Κεντρικό Κτήριο Μουσείου Μπενάκη (Κουμπάρη 1), 2/12/2013 έως 19/1/2014. Επιμέλεια έκθεσης Ελισάβετ Πλέσσα. Ξεναγήση από τον καλλιτέχνη κάθε Σάββατο (11.00) και προβολή του ντοκιμαντέρ «Στέφανος Δασκαλάκης: Σκόλια σε ένα πορτρέτο», σε σκηνοθεσία Λάκη Παπαστάθη (12.00, επιβάρυνση εισιτηρίου 2 ευρώ). Παράλληλα θα κυκλοφορήσει εικονογραφημένος κατάλογος, σχεδιασμένος από τον Αλέξη Βερούκα, με κείμενα των: Μαρίας Λαμπράκη-Πλάκα, Ελισάβετ Πλέσσα, Λάκη Παπαστάθη, Παναγιώτη Τέτση, Γιάννη Τσαρούχη, Αλέκου Φασιανού.